

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 3, NO 6, STIP, MACEDONIA, 2018

ГОД. III, БР. 6
ШТИП, 2018

VOL. III, NO 6
STIP, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 3, Бр. 6
Штип, 2018

Vol. 3, No 6
Stip, 2018

PALMK, VOL 3, NO 6, STIP, MACEDONIA, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калогера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сагхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czeglédi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruyse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. факс 201
МК-2000 Штип, Македонија

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST
EDITORIAL COUNCIL
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field: UDC code	UDC 81 UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk Academia edu https://www.ugd.academia.edu/ PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ
	Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_ Palimpsest2
Profiles	Facebook Palimpsest / Палимпсест Twitter https://twitter.com/palimpsest22 SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest- Палимпсест

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

15 ПРЕДГОВОР

Толе Белчев, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Tole Belcev, editor of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

19 Gondo Bleu Gildas

COMPARAISON ET MARQUEURS COMPARATIFS EN DAN EST

Gondo Bleu Gildas

COMPARISON AND COMPARATIVE MARKERS IN DAN EAST

33 Luciana Guido Shrempf

ANALISI LINGUISTICA DI ALCUNE CARATTERISTICHE MORFOSINTATTICHE E LESSICALI DELLA COMUNICAZIONE SOCIALE IN ITALIA

Luciana Guido Shrempf

LINGUISTIC ANALYSIS OF SOME MORPHOSYNTACTIC AND LEXICAL CHARACTERISTICS OF SOCIAL COMMUNICATION IN ITALY

45 Rita Scotti Jurić, Isabella Matticchio

DAL BILINGUISMO AL PLURILINGUISMO, DALLA MULTICULTURALITÀ ALL'INTERCULTURALITÀ. ESSERE ITALIANI IN ISTRIA

Rita Scotti Jurić, Isabella Matticchio

FROM BILINGUALISM TO PLURILINGUALISM, FROM MULTICULTURALISM TO INTERCULTURALISM. BEING ITALIAN IN ISTRIA

55 Sanja Maglov

A GENRE-BASED ANALYSIS OF VARIATION IN THE SOCIAL SCIENCE AND MECHANICAL ENGINEERING ABSTRACTS IN ENGLISH AND SERBIAN

69 Gülşen Yılmaz

KALIP SÖZLER ve “YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ” ADLI DERS KİTABINDAKİ KALIP SÖZLERİN ANLAMSAZ ve BAĞLAMSAL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülşen Yılmaz

THE SEMANTIC AND CONTEXTUAL ASSESMENT OF CLICHÉ WORDS IN THE COURSE BOOK “TURKISH TEACHING SET FOR FOREIGNERS”

81 Виолета Јанушева, Христина Видевска

УПОТРЕБА НА ТОЧКАТА ВО ЗНАЦИТЕ ЗА ДИРЕКТНА РЕЧ ВО
МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva, Hristina Videvska

THE USE OF THE FULL STOP IN THE DIRECT SPEECH IN THE
MACEDONIAN STANDARD LANGUAGE

93 Zoran Nikolovski

AN OVERVIEW OF LANGUAGE POLICY IN FRANCE

101 Катарина Ѓурчевска Атанасовска, Соња Китановска-Кимовска

СТИЛОТ И ПРЕВЕДУВАЊЕТО НИЗ ПРИЗМАТА НА КОГНИТИВНАТА
УЛОГА НА ПРЕВЕДУВАЧОТ КАКО ПРИМАТЕЛ НА ТЕКСТОТ ПРИ
КРЕАТИВНИОТ ПРОЦЕС

Katarina Gjurchevska Atanasovska, Sonya Kitanovska-Kimovska

TRANSLATION AND STYLE PERCEIVED THROUGH THE COGNITIVE
ROLE OF THE TRANSLATOR AS A TEXT RECEIVER DURING THE
CREATIVE PROCESS

113 Марија Кусевска

ТЕОРЕТСКИ ПРЕТПОСТАВКИ НА ДИРЕКТНОТО И ИНДИРЕКТНОТО
ИЗРАЗУВАЊЕ

Marija Kusevska

THEORETICAL PERSPECTIVES OF DIRECTNESS AND INDIRECTNESS

125 Марија Леонтик

ВИДОВИ РЕЧЕНИЦИ ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ
ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

TYPES OF SENTENCES IN TURKISH LANGUAGE AND THEIR
EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE

137 Деспина Минова

ПРИЛОЗИТЕ ВО РОМАНОТ „ЦРНА КНИГА“ ОД ОРХАН ПАМУК И
НИВНИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО ПРЕВОДОТ НА ИЛХАМИ
ЕМИН

Despina Minova

ARTICLES IN THE NOVEL „BLACK BOOK“ BY ORHAN PAMUK AND
THEIR TRANSLATION EQUIVALENTS IN THE TRANSLATION OF ILHAMI
EMIN

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 151 Ali Lihi**
DE L'ONOMASTIQUE ET DE L'ESPACE FICTIONNALISE:
L'AFFIRMATION DE L'IDENTITE DANS L'ŒUVRE DE MOHA SOUAG
Ali Lihi
ONOMASTICS AND FICTIONALIZED SPACE:
AFFIRMATION OF IDENTITY IN THE WORK OF MOHA SOUAG
- 161 Eva Mesárová**
SCRITTORE-TRADUTTORE E CULTURA LETTERARIA EUROPEA
Eva Mesárová
WRITER-TRANSLATOR AND EUROPEAN LITERARY CULTURE
- 171 Turgay Kabak**
RİZE İLİNDE ÖLÜM ETRAFINDA GELİŞEN HALK İNANIŞLARI
Turgay Kabak
SOCIAL BELIEFS DEVELOPED AROUND DEATH IN RIZE PROVINCE
- 179 Ignac Fock**
LA FOLIE DE FLAUBERT DANS LES MÉMOIRES D'UN FOU:
CONCILIER L'AUTOBIOGRAPHIE ET LA FICTION
Ignac Fock
FLAUBERT'S MADNESS IN MEMOIRS OF A MADMAN:
RECONCILING AUTOBIOGRAPHY AND FICTION
- 195 Eva Gjorgjievska**
LE DÉVELOPPEMENT ET LA DÉGRADATION D'UN PERSONNAGE
DE PROUST: LE BARON DE CHARLUS
Eva Gjorgjievska
THE DEVELOPMENT AND THE DEGRADATION OF A PROUSTIAN
CHARACTER: THE BARON DE CHARLUS
- 209 Danijela Kostadinović**
FEATURES OF SHORT STORIES FOR CHILDREN BY MOŠA ODALOVIĆ
- 217 Neslihan Huri Yiğit**
AFYONKARAHİSAR YÖRESİ KÖY SEYİRLİK OYUNLARINDAN
"DEVECİ" OYUNU
Neslihan Huri Yiğit
A THEATRICAL VILLAGE PLAY FROM AFYONKARAHISAR REGION:
"CAMELEER PLAY"

КУЛТУРА / CULTURE

- 227 Petar Namicev, Ekaterina Namiceva**
WOOD CARVING – TRADITIONAL ART EMBEDDED IN THE
HISTORIC OBJECTS
- 241 Стојанче Костов**
КОРЕОГРАФИЈА И СЦЕНСКА АДАПТАЦИЈА –
ФОРМИ НА СЦЕНСКО-УМЕТНИЧКА ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА ОРСКАТА
ТРАДИЦИЈА (КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА)
Stojance Kostov
COREOGRAPHY AND STAGE ADAPTATION -
FORMS OF STAGE PRESENTATION OF THE FOLK DANCE TRADITION
(COMPARATIVE ANALYSIS)
- 251 Маја Манчевска**
УЛОГАТА НА ФЕМИНИЗМОТ ВО БОРБАТА ЗА ПОЛИТИЧКА
ПАРТИЦИПАЦИЈА
Maja Mancevska
THE ROLE OF FEMINISM IN THE STRUGGLE FOR POLITICAL PARTICI-
PATION

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

- 267 Tatjana Marjanović**
FOUR SUCCESSIVE GENERATIONS OF STUDENTS AND A GRAMMAR
TEST: SHOULD WE BE ALARMED?
- 281 Марија Тодорова, Татјана Уланска**
УСВОЈУВАЊЕ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ТРЕТ ЈАЗИК КАЈ
МАКЕДОНСКИТЕ СТУДЕНТИ
Marija Todorova, Tatjana Ulanska
ACQUISITION OF SPANISH AS A THIRD LANGUAGE BY MACEDONIAN
LEARNERS

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

293 Васил Тоциновски

ИДЕИТЕ И ИДЕАЛИТЕ НА XIX ВЕК ВО ПРИЛЕП И ПРИЛЕПСКО

Vasil Tocinovski

THE IDEAS AND IDEALS OF THE XIX CENTURY IN PRILEP
AND THE PRILEP REGION

297 Луси Караниколова-Чочоровска

„ХЕРАКЛЕЈА ЛИНКЕСТИС“ ОД ВАЊА АНГЕЛОВА ИЛИ: ЗА
ДРЕВНОСТА, СТАМЕНОСТА, ЧОВЕЧНОСТА И БЕСКОНЕЧНОСТА

Lusi Karanikolova-Chochorovska

„HERACLEA LYNCESTIS“ FROM VANJA ANGELOVA OR: ABOUT AN-
SCIENT HISTORY, TOUGHNESS, HUMANITY AND INFINITY

ДОДАТОК / APPENDIX

305 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ

ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS

FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Шестиот број на меѓународното научно списание „Палимпсест“ доаѓа како потврда на заложбите од уредниците на оваа научна публикација, но и на раководството и на сиот наставен кадар од Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, за поставување на квалитетот на списанието во секоја смисла на едно повисоко ниво во однос на сите претходно објавени броеви. Впрочем, трудовите што се објавуваат во овој број од списанието и нивната солидна научно-истражувачка вредност го илустрираат зголемениот интерес на лингвистите, книжевните теоретичари, историчари и критичари, културолозите и методичарите на наставата од Македонија и од странство за учество во креирањето на секој нареден број. Имено, во шестиот број на „Палимпсест“ се приложени 25 научни, стручни и прегледни трудови на автори од Македонија (од Универзитетот „Гоце Делчев во Штип, од Универзитетот „Св. Климент Охридски“ од Битола и од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје), но и од други земји како што се Србија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Словачка, Турција, Брегот на Слоновата Коска и Мароко, во петте постојани рубрики од списанието: Јазик, Книжевност, Култура, Методика на наставата и Прикази. Очигледно е дека за меѓународното научно списание „Палимпсест“, полека но сигурно, се прошируваат сферите на интерес во голем број научни кругови во разни држави од нашата планета. Во таа смисла, пријатно изненадува покажаниот огромен интерес за објавување на научни и стручни трудови во „Палимпсест“ од нашите почитувани колешки и колеги од африканскиот научен круг.

Од друга страна, преку интересот на странските истражувачи за нашето списание, на индиректен начин и Филолошкиот факултет од Штип ја продлабочува и ја проширува научната соработка со поголем број странски универзитети што е во духот на современото високо образование во светски рамки. Во таа смисла, со задоволство можеме да констатираме дека меѓународното научно списание „Палимпсест“ дава значаен прилог во развојот и растежот на нашиот Факултет на меѓународно ниво.

Нема сомнение дека ова наше меѓународно научно списание и натаму ќе се развива по нагорна линија со што ќе нуди значаен придонес во унапредувањето и афирмирањето на македонската, но и на светската модерна научно-истражувачка работа од областите лингвистика, наука за книжевноста, методика на наставата и културологија. Упорноста и ентузијазмот на големиот број учесници од 17 земји во светот коишто се вклучени во креирањето на секој број од „Палимпсест“ претставуваат солидна основа за нашата верба во брзиот растеж на квалитетот на оваа меѓународна научна публикација. Со таква верба и ви ги нудиме за читање трудовите од шестиот број на „Палимпсест“.

Толе Белчев, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

The sixth issue of the international scientific journal “Palimpsest” is not only a confirmation of the efforts of the editors of this scientific publication, but also of the management and the academic staff of the Faculty of Philology at Goce Delcev University - Stip for raising the journal’s quality in every sense to a higher level in relation to all previously published issues. In fact, the papers published in this issue and their solid scientific and research value illustrate the growing interest of linguists, literary theorists, historians and critics, cultural scientists and teaching methodologists from Macedonia and abroad for participating in the creation of each upcoming issue. Namely, the sixth issue of “Palimpsest” contains 25 research, theoretical and review papers by authors not only from Macedonia (from Goce Delcev University in Stip, St. Kliment Ohridski University in Bitola, and St. Cyril and Methodius University in Skopje), but also from other countries such as Serbia, Croatia, Slovenia, Bosnia and Herzegovina, Slovakia, Turkey, Ivory Coast and Morocco, in the five permanent sections of the journal: Language, Literature, Culture, Teaching Methodology and Book Reviews. It is obvious that the international scientific journal “Palimpsest” slowly but surely expands its areas of interest in many scientific circles in many countries worldwide. In that sense, it is a pleasant surprise that there is great interest in publishing research and theoretical papers in our journal by our respected colleagues from the African scientific circles.

On the other hand, through the interest of foreign researchers the Faculty of Philology in Stip indirectly deepens and extends the scientific cooperation with a number of foreign universities, which is in the spirit of contemporary higher education worldwide. In that sense, we can gladly state that the international scientific journal “Palimpsest” gives a significant contribution to the development and growth of our Faculty internationally.

There is no doubt that this international scientific journal will continue to develop in an upward direction, which will offer significant contribution to the promotion and affirmation of the Macedonian as well as the world’s modern scientific and research work in the fields of linguistics, literary theory, teaching methodology and culture. The persistence and enthusiasm of the large number of participants from 17 countries in the world involved in the creation of every issue of “Palimpsest” provide a solid basis for our belief in the rapid growth of the quality of this international scientific publication. With such faith, we invite you to read the papers in the sixth issue of “Palimpsest”.

Tole Belcev, editor of “Palimpsest”

ПРИЛОЗИТЕ ВО РОМАНОТ „ЦРНА КНИГА“ ОД ОРХАН ПАМУК И НИВНИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО ПРЕВОДОТ НА ИЛХАМИ ЕМИН

Деспина Минова

Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
despina.minova@gmail.com

Апстракт: Во романот „Црна книга“ (“Kara Kitap”) од Орхан Памук, еден од најпознатите турски автори на денешницата, се употребени сите видови на прилози во турскиот јазик. Ова дело на македонски јазик е преведено од Илхами Емин. Во неговиот превод на македонски јазик тој успешно употребил различни преводни еквиваленти. При споредувањето на прилозите во оригиналното дело на турски јазик и во преведеното дело на македонски јазик се согледува богатиот вокабулар на двата јазика.

Клучни зборови: *прилози, преводни еквиваленти, турски јазик, македонски јазик.*

1. Вовед

Турскиот и македонскиот јазик се јазици кои припаѓаат на различни јазични семејства. Турскиот јазик припаѓа на урало-алтајското јазично семејство, а македонскиот јазик припаѓа на индоевропското јазично семејство. Помеѓу овие два јазика има разлики и сличности. Во овој труд ги разгледаваме турските прилози и нивните карактеристики во романот „Црна книга“ (“Kara Kitap”) од Орхан Памук и нивните преводни еквиваленти во македонскиот јазик. Прилозите се зборови кои го објаснуваат глаголот и глаголското дејство во реченицата, односно објаснуваат како, на кој начин и во какви услови тоа се одвива.

2. Животот и литературното творештво на Орхан Памук

Орхан Памук е роден на 7 јуни 1952 година во Истанбул, Турција. Тој е еден од најпознатите турски писатели. Добитник е на многу награди и признанија, меѓу кои најпрестижната е Нобелова награда за литература во 2006 година.

Памук своето средно образование го стекнал на Роберт Колеџот. Студирал на Техничкиот универзитет, а потоа се префрлил на новинарство на Истанбулскиот универзитет. По завршувањето на студиите решил да се посвети на литературното творештво. Има напишано голем број дела меѓу кои најпознати се: „Господин Џевдет и синовите“ (“Cevdet Bey ve Oğulları”, 1982), „Белата тврдина“ (“Beyaz Kale”, 1985), „Црна книга“ (“Kara Kitap”, 1990), „Нов живот“ (“Yeni Hayat”, 1994), „Се викам црвено“ (“Benim Adım Kırmızı”,

1998), „Снег“ (“Kar”, 2002), „Куферот на татко ми“ (“Babamın Bavulu”, 2007), „Музеј на невиноста“ (“Masumiyet Müzesi”, 2008), „Жената со црвена коса“ (“Kırmızı Saçlı Kadın”, 2016) и др. Неговите книги се преведени на над педесет јазици во светот.

3. Животот и преведувачката дејност на Илхами Емин

Илхами Емин е роден на 8 август 1931 година во Радовиш. Тој е писател, новинар и преведувач на литературни дела од турски на македонски јазик. Своето образование го започнал во родниот град, а продолжил на Педагошката академија во Скопје. Работел како новинар во весниците „Сеслер“ (“Sesler”), „Бирлик“ (“Birlik”) и „Заман“ (“Zaman”). Своите дела ги пишува и на турски и на македонски јазик. Илхами Емин ги преведе на македонски јазик следните романи на Орхан Памук: „Белата тврдина“ (“Beyaz Kale”), „Црна книга“ (“Kara Kitap”) и „Се викам црвено“ (“Benim Adım Kırmızı”).

4. Прилозите во делото „Црна книга“ (“Kara Kitap”) од Орхан Памук

Прилозите се зборови од именско потекло кои го детерминираат глаголот по разни основи. Прилозите го определуваат значењето на глаголите од аспект на време, место и насока, начин, количина и прашање.

Според Зејнеп Коркмаз: „Бројот на прилозите во современиот турски јазик е, всушност, многу мал. Прилозите обично се формираат од други зборови од именско потекло, како што се именките, придавките и заменките. Поради ова прилозите со своите номинативни форми се, всушност, именки. Начинот на кој се користат и функциите кои им се определуваат на именките и придавките им даваат особини на прилози. Но, особено е важно да се потенцира дека не може секоја именка да биде прилог. Само именките кои имаат особини за посочување во поглед на време, место, начин, количество и прашање може да бидат прилози“ (Korkmaz, 2007, стр. 451).

Според Мухарем Ергин: „Прилозите се именки кои изразуваат време, место и насока, состојба и количество. Исто како што придавките не може да се употребуваат самостојно, така и прилозите не може да се употребуваат самостојно. И прилозите, исто како и придавките, се именки кои функцијата на прилог ја добиваат во зборовните групи“ (Ergin, 2009, стр. 258).

За прилозите постојат различни класификации во турските граматика, но во овој труд за основа е земена класификацијата на Зејнеп Коркмаз. Според оваа класификација, прилозите во турскиот јазик се класифицираат на: прилози за време, прилози за место и насока, прилози за начин, прилози за количество и прашални прилози. Во романот „Црна книга“ (“Kara Kitap”) од Орхан Памук се наоѓаат сите видови на прилози.

4.1. Прилози за време (Zaman Zarfları)

Тоа се прилози кои го детерминираат глаголот и неговото дејство од временски аспект: *az önce/ пред малку*, *biraz sonra/ малку подоцна*, *hemen şimdi/ веднаш сега*, *sabahtan akşama kadar/ од утро до вечер* и др.

Во романот „Црна книга“ ексцерпиравме богат фонд на прилози за време: *bazan/ понекогаш, sabahları/ наутро, o yıllarda/ тие години, uyandığında/ кога се разбуди, o gün/ тој ден, dün akşam/ претходната вечер, yıllar sonra/ по извесен број години, akşama kadar/ цел ден, çok sonraları/ многу подоцна.*

• **Bazan** *Vasıf'la birlikte uzun uzun pencerelerden dışarı tramvay yoluna bakardık.* (Pamuk, 1994, стр. 12).

Понекогаш *со Васиф долго гледаа низ прозорецот кон патот по кој минуваше трамвајот.* (Памук, 2012, стр. 11).

• **Sabahları** *deniz durgun olurdu, sandal beyaz, aynı kayıkçı hep dostane.* (Pamuk, 1994, стр. 12).

Наутро *морето често беше мирно, чамецот бел, а чамчијата мошне пријателски расположен.* (Памук, 2012, стр. 10).

• **O yıllarda** *mikroplar ünlüydü, ilaçlar değil: Boğaz'ın temiz havasının çocukların kabakulağına iyi geleceğine inanılırdı.* (Pamuk, 1994, стр. 12).

Тие години, *место лековите, микробите беа многу попопуларни: се веруваше дека чистиот воздух на Босфор добро ќе им дојде на заушките.* (Памук, 2012, стр. 10).

• **Uyandığında**, *yalnız kendisinin okula değil, babasının da işe geç kaldığını anladı.* (Pamuk, 1994, стр. 19).

Кога се разбуди, *Галип сфати дека не доцнеша само тој на училиште, туку и татко му за на работа.* (Памук, 2012, стр. 17).

4.2. Прилози за место и насока (Yer-yön Zarfları)

Овие прилози го детерминираат глаголот и неговото дејство од аспект на место и насока: *ileri/ напред, yukarı/ горе, dışarı/ надвор, içeri/ внатре, sağ/ десно, sol/ лево* и др.

Во романот „Црна книга“ се наоѓаат бројни прилози за место и насока: *içeri/ внатре, dışarda/ надвор, dışardan/ однадвор, yukarı/ горе, aşağı/ долу, çatı katına/ во зградата, koridorda/ во холот, burada/ овде.*

• **Dışardan** *kış sabahının ilk sesleri geliyordu: Tek tük geçen arabalar ve eski otobüsler, poğaçacıyla işbirliği eden salepçinin kaldırma konup kalkan güğümleri ve dolmuş durağının değnekçisinin düdüğü.* (Pamuk, 1994, стр. 11).

Однадвор *допираа првите гласови на зимското утро: ретките коли, старите автобуси, салепчијата, кој соработуваше со продавачот на погачи, и свирчето на дежурниот од станицата на долмуш такси.* (Памук, 2012, стр. 9).

• **Hemen pencereye koştuğu Galip, soğuk, lacivert, karanlık pencereye: Kar yağıyordu dışarda; insanı dışarı çağıran ağır ve acıklı bir kar.** (Pamuk, 1994, стр. 58).

Веднаш *отрча кај студениот темносивкав и мрачен прозорец: надвор врнеша тежок и тажен снег кој повикуваше.* (Памук, 2012, стр. 55).

• **Sonra, Anne'yle Baba, Dede'den her geçen gün bir tanesi daha yıkılan boyası dökülmüş eski ahşap evlerden sözeder gibi sözederlerdi; biraz sonra Dede'yi unutup sesleri birbirlerine doğru yükselmeye başlarsa Galip'e dönerdi: "Çık yukarı git oyna sen haydi".** (Pamuk, 1994, стр. 13).

Мајка му и татко му на Галип сè почесто зборуваа за старите трошни куќи на дедо му кои се урнаа еднопосредно; откако потоа го забораваја дедото, засилувајќи ги своите гласови, почнаа да се свртуваат кон Галип: „Оди горе да си играш“. (Памук, 2012, стр. 12).

- *Üzerine günün bir saatlik güneşi vuran ve örtüsü mavi beyaz bir satranç tahtasını andıran kahvaltı masasında Anne ile Baba, apartman aralığını ele geçiren farelerden ya da hizmetçi Esmâ Hanım'ın hortlak ve cinlerinden sözeder gibi, dün akşam çatı katına yerleşenlerden sözedyorlardı.* (Pamuk, 1994, стр. 20).

Речиси цел час сонцето беше искачено високо кога на масата за појадок, која му заличи на шаховска табла, мајка му и татко му разговараа за глумците што се намножиле во празните простори од апартаманот, за слугинката Есма како за вампирка и вештерка, но и за новодоселените во зградата од претходната вечер. (Памук, 2012, стр. 17).

- *“Gece geç saat koridorda bir karafatma gördüm,” dedi Rüya.* (Pamuk, 1994, стр. 30).

Руја одговори: „Сношти, во доцните часови, во холот видов лебарка“. (Памук, 2012, стр. 28).

- *“Burada yok efendim, gelmedi efendim, siz kimsiniz?” diyordu babası.* (Pamuk, 1994, стр. 40).

„Не дојде, не е овде, кој сте вие?“ праша татко му на Галип. (Памук, 2012, стр. 37).

4.3. Прилози за начин (Tarz Zarfları)

Овие прилози го определуваат начинот на кој се врши дејството кое го изразува глаголот: *güzel/ убаво, hızlı/ брзо, yavaş/ полака* и др.

Во романот „Црна книга“ има голем број прилози за начин: *hafif hafif/ безгласното, durgun/ мирно, ağır ağır/ бавно, böyle/ на ваков начин, böylece/ така, bari/ барем, sanki/ му се стори, rağmen/ и покрај, galiba/ изгледа, belki/ можеби, yalnızca/ само, artık/ веќе, gene/ исто така, birer birer/ еден по еден, neredeyse/ прилично, kararsızlıkla/ нерешително, öfkeyle/ гневно, hep birlikte/ сите, bir türlü/ никако, arada bir/ одвреме- навреме, yarıyalnız/ сам.*

- *Hafif hafif kar yağıyor, bütün şehir uyuyordu.* (Pamuk, 1994, стр. 193).

Градом спиеше под **безгласното** врнење на снегот. (Памук, 2012, стр. 188).

- *Ama ikimiz de bilmiyorduk böyle karşılaşacağımızı.* (Pamuk, 1994, стр. 304).

Меѓутоа, и двајцата не претпоставуваа дека нашата средба ќе се одвива на **ваков начин**. (Памук, 2012, стр. 295).

- *Az yaşıyoruz, az görüyoruz, az biliyoruz; bari hayal edelim.* (Pamuk, 1994, стр. 207).

Малку поживеавме, малку доживеавме, малку знаеме, **барем** да посонуваме. (Памук, 2012, стр. 202).

- *“İyi akşamlar!” dedi Galip kararsızlıkla.* (Pamuk, 1994, стр. 159).

„Добровечер!“ рече **нерешително** Галип. (Памук, 2012, стр. 156).

- *“Hikâyeti bitirmedim” dedi Galip öfkeyle.* (Pamuk, 1994, стр. 209).

„Не ја завршив приказната“, **гневно** одговори Галип. (Памук, 2012, стр. 204).

• **Hep birlikte demir merdivenleri iniyorlardı, aşağıdan bir nem kokusu gelince, Galip bir an urakladı.** (Pamuk, 1994, стр. 185).

Cume слеглоа низ железните скали. Одоздола не пречека мирис на влага. Галип подзапре. (Памук, 2012, стр. 180).

• **Sabah ezanı dinleyerek yattığı yatağında eskisi gibi düş kuramıyormuş bir türlü.** (Pamuk, 1994, стр. 162).

Оттогаш човекот **никако** не можел да заспие и да сонува како дотогаш. (Памук, 2012, стр. 159).

• **Beyoğlu'nun bir arka sokağınaki iki odalı küçük dairesinde, kendenden de yaşlı ve yalnız gözükken kedisıyla birlikte yapayalnız yaşamış.** (Pamuk, 1994, стр. 172).

Во својот мал двособен стан, на една од периферните улици на Бејоглу живеел **сам** со својот мачор кој бил постар од него. (Памук, 2012, стр. 168).

4.4. Прилози за количество (Azlık-çokluk/ Miktar Zarfları)

Овие прилози го определуваат глаголот од аспект на количество: *az/ малку, çok/ многу, daha/ повеќе, en fazla/ најмногу* и др.

Во романот „Црна книга“ присутни се голем број прилози за количество: *bol bol/ итно повеќе, fazla/ премногу, birkaç kere/ неколкупати, bu kadar/ дотолку, benim kadar/ како јас, daha çok/ повеќе, daha sık/ често, en iyi/ најдобро, çok az/ малку.*

• **“Bol bol portakal suyu içsin!” dedi Suzan Yenge, en iyi ve en ucuz sıkmalık kan portakalının Nişantaşı'nda nerde bulabileceğini dikkatle anlatarak.** (Pamuk, 1994, стр. 62).

Снаа Сузана: „Нека тие **итно повеќе** сок од портокали!“ (Памук, 2012, стр. 58).

• **Ama fazla sokulmayın, iki adım ötede durun bakalım da çok da aman aman bir şey olmayan yazı numarımızı, hilelerimiz anlaşılmadan rahat rahat uyaralım.** (Pamuk, 1994, стр. 133).

Но не приближувајте им се **премногу**, стојте два чекори подалеку од нив, зашто само така ќе можам спокојно, без да ми бидат откриени триковите, да го завршам својот напис посветен на меморијата. (Памук, 2012, стр. 130).

• **Birkaç kere Celâl'i aradı, bulamadı.** (Pamuk, 1994, стр. 73).

Неколкупати го барааше Џелал, но попусто. (Памук, 2012, стр. 69).

• **Hayır, belki de Rüya'nın hafızası bu kadar kalabalık ve acımasız değildi; belki de hafızanın karanlık bahçesinin, güneş düşen tek köşesinde, şimdi Rüya'yla Galib bir sandal gezintisine çıkmışlardı.** (Pamuk, 1994, стр. 12).

Не, можеби меморијата на Руја не беше **дотолку** измешана и безмилосна; можеби во тој миг таа насоне во сончевото катче на својата мрачна сонлива градина со Галип беше на излет со кајче по Босфор. (Памук, 2012, стр. 10).

● *Kadınlardan daha çok, kadınların elbiselerine ve takılarına ilgi duyduğu için hiç evlenmemiş.* (Pamuk, 1994, стр. 172).

Не се женел, зашто повеќе од жените го интересирале нивната облека и нивните украси. (Памук, 2012, стр. 168).

● *O zamanlar Dede, sonraları daha sık göreceği o rüyadan yeni yeni sözetmeye başlamıştı.* (Pamuk, 1994, стр. 15).

Во слични мигови дедото ќе почнеше да зборува за сонитата што често му се навраќаа. (Памук, 2012, стр. 13).

4.5. Прашални прилози (Soru Zarfları)

Овие прилози го определуваат глаголот преку прашање: *nasıl?/ како?, ne kadar?/ колку?, neden?/ зошто?, nerede?/ каде?* и др.

Во романот „Црна книга“ најчесто се употребени следните прашални прилози: *nerde?/ од каде?, kaç?/ колку?, acaba?/ дали?*

● *Bilip beklediği tatsız anılar kadar, beklemediği erkek gölgelerini de merak ve acıyla görerek: Afedersiniz kardeşim, siz karımla nerde rastlaşmış ya da tanışmıştınız?* (Pamuk, 1994, стр. 11).

Притоа, колку што го мачеа познатите сеќавања исто толку го здоболе и средбата со сенките на непознатите мажи, иако беше и љубопитен: Извинете, браќа, од каде ја познавате жена ми? (Памук, 2012, стр. 10).

● *O zaman, az arkamızda, Babaanne'yle karşılıklı iki baca gibi sigara tütürüp radyoyu dinleyerek tek bacağı kısa koltuğunda oturan Dede, "Vasif gene Galip'i korkuttu," derdi, kendisini dinlemeyen Babaanne'ye ve meraktan çok alışkanlıkla sorardı: "Kaç araba saydınız bakayım?"* (Pamuk, 1994, стр. 14).

Во такви мигови дедо му на Галип, кого баба му не го слушаше, повеќе од навика отколку од љубопитство, прашуваше: „Колку коли изброја?“ (Памук, 2012, стр. 12).

● *'İnsanın yalnızca kendisi olabilmesinin bir yolu var mıdır acaba?'* (Pamuk, 1994, стр. 178).

„ Дали постои начин човек да остане само тоа што е?“ (Памук, 2012, стр. 173).

5. Преводните еквиваленти на прилозите во романот „Црна книга“ во превод на Илхами Емин

Во овој труд ги ексцерпиравме прилозите од романот „Црна книга“ (“Kara Kitap”) од Орхан Памук и нивните преводни еквиваленти во преводот од Илхами Емин. Преку ова истражување дојдовме до сознание дека прилозите во турскиот јазик имаат преводен еквивалент во македонскиот јазик. Некои турски прилози имаат само еден преводен еквивалент, а некои повеќе. Ова може да се согледа од графиконот во кој ги приложивме турските прилози во оригиналното дело на турски јазик и нивните преводни еквиваленти во преведеното дело на македонски јазик.

Прилозите во делото „Црна Книга“	Преводните еквиваленти на прилозите во преводот на македонски јазик				
bazan (OP, 12)	понекогаш (OP, 10)	другпат (OP, 10)			
o zamanlar (OP, 15)	тие денови (OP, 113)	во тоа време (OP, 11)	во слични мигови (OP, 13)	тогаш (OP, 134)	тие години (OP, 161)
sonraları (OP, 21)	подоцна (OP, 19)	многу подоцна (OP, 13)	потоа (OP, 12)	отпосле (OP, 164)	
o zaman (OP, 27)	тогаш (OP, 116)	во тоа време (OP, 125)	кога (OP, 296)		
bir daha (OP, 31)	веќе (OP, 29)	повторно (OP, 283)	пак (OP, 356)	никогаш (OP, 184)	
yıllar sonra (OP, 89)	по извесен број години (OP, 83)	по толку години (OP, 125)	по многу години (OP, 131)	по неколку години (OP, 165)	низа години подоцна (OP, 172)
daha sonra (OP, 148)	потоа (OP, 145)	уште подоцна (OP, 145)	малку подоцна (OP, 162)	малку потоа (OP, 211)	подоцна (OP, 48)
akşama kadar (OP, 28)	цел ден (OP, 29)	до паѓање на мракот (OP, 28)			
tek tek (OP, 73)	со ред (OP, 69)	еден по еден (OP, 248)	на секого (OP, 179)	посебно (OP, 209)	
şimdi (OP, 31)	во тој миг (OP, 29)	сега (OP, 255)			
biraz sonra (OP, 36)	по малку време (OP, 34)	малку потоа (OP, 179)	потоа (OP, 225)	по некое време (OP, 319)	подоцна (OP, 175)
içeri (OP, 82)	во спалната соба (OP, 78)	внатре (OP, 277)			
bir zamanlar (OP, 96)	некогаш (OP, 91;399)	во одамнешни времиња (OP, 197)			
daha önce (OP, 181)	порано (OP, 377)	претходно (OP, 254)	дотогаш (OP, 179)		
bir anda (OP, 212)	одеднаш (OP, 378)	во еден миг (OP, 377)	наеднаш (OP, 207)		
o gün (OP, 24)	тој ден (OP, 22)	истиот ден (OP, 165)			
belki de (OP, 37)	можеби (OP, 35;165)	или затоа што (OP, 165)			

bir türlü (OP, 162)	никако (ОП, 159)	тешко (ОП, 166)	одвај (ОП, 176)		
gene (OP, 162)	исто така (ОП, 160)	пак (ОП, 170)	сепак (ОП, 207)	повторно (ОП, 258)	
hâlâ (OP, 159)	сеуште (ОП, 156)				
bir an (OP, 216)	наеднаш (ОП, 211)	во еден миг (ОП, 265)			
birden (OP, 208)	наеднаш (ОП, 203)	одеднаш (ОП, 18)			
yıllar önce (OP, 178)	од времето пред (ОП, 173)	од пред многу години (ОП, 204)			
ağır ağır (OP, 12)	бавно (ОП, 10)	полека (ОП, 188)			
dışarda (OP, 22)	надвор (ОП, 19)	каде што беше (ОП, 190)			
kat kat (OP, 15)	кат по кат (ОП, 13)	од кат на кат (ОП, 200)			
çok sonra (OP, 20)	многу подоцна (ОП, 18)	по малку чекање (ОП, 179)	потоа (ОП, 185)	долго време потоа (ОП, 49)	многу време подоцна (ОП, 108)
çok (OP, 13)	многу (ОП, 13)	премногу (ОП, 13)	почесто (ОП, 204)	повеќе (ОП, 168)	
az sonra (OP, 208)	малку потоа (ОП, 203)	по малку (ОП, 206)			
hemen (OP, 234)	веднаш (ОП, 230)				
haftalar sonra (OP, 163)	откако поминале недели и недели (ОП, 159)				
kısa bir süre sonra (OP, 163)	откако (ОП, 160)	извесно време подоцна (ОП, 118)			
hep birlikte (OP, 169)	колективна (ОП, 165)	сите (ОП, 180)			
önce (OP, 165)	првин (ОП, 162)				
sonra (OP, 165)	потоа (ОП, 162)				
sonraki günlerde (OP, 168)	во следните денови (ОП, 164)				

bugün de (OP, 178)	и ден-денес (ОП, 173)				
bir ara (OP, 199)	по извесно време (ОП, 194)				
yeniden (OP, 208)	повторно (ОП, 203)				
eskiden (OP, 209)	порано (ОП, 204)				
yıllarca (OP, 216)	со години (ОП, 210)				

6. Заклучок

Прилозите во турскиот јазик се зборови од именско потекло кои го детерминираат глаголот од аспект на време, место и насока, начин, количество и прашање. Во турскиот јазик, зборовите од именско потекло своите особини на прилог ги добиваат во зависност од функциите кои ги имаат во реченицата.

Во текот на ова истражување увидовме дека прилозите во турскиот јазик имаат свои преводни еквиваленти во македонскиот јазик. Некои прилози во турскиот јазик имаат само еден преводен еквивалент во македонскиот јазик, а за некои прилози се среќаваат различни преводни еквиваленти. Овој широк дијапазон на различни преводни еквиваленти на прилозите во турскиот јазик, во ова истражување го поткрепивме со конкретни примери ексцерпирани од турскиот роман „Црна книга“ (“Kara Kitap”) од Орхан Памук и преводот на македонски јазик на Илхами Емин.

Од табелата можеме да увидиме дека бројот на преводни еквиваленти за прилозите во турскиот јазик се движи од еден преводен еквивалент за еден прилог, па сè до пет различни преводни еквиваленти за одреден прилог.

Некои прилози имаат само по еден преводен еквивалент во преводот на македонски јазик: *hemen*: веднаш; *haftalar sonra*: откако поминале недели и недели; *önce*: првин; *sonra*: потоа; *sonraki günlerde*: во следните денови; *bugün de*: и ден-денес; *bir ara*: по извесно време; *yeniden*: повторно; *eskiden*: порано; *yıllarca*: со години; *hâlâ*: сè уште.

Некои прилози во турскиот јазик имаат по два преводни еквиваленти во македонскиот јазик: *bazan*: 1. понекогаш, 2. другпат; *akşama kadar*: 1. цел ден, 2. до паѓање на мракот; *şimdi*: 1. во тој миг, 2. сега; *içeri*: 1. во спалната соба, 2. внатре; *o gün*: 1. тој ден, 2. истиот ден; *belki de*: 1. можеби, 2. или затоа што; *bir an*: 1. наеднаш, 2. во еден миг; *birden*: 1. наеднаш, 2. одеднаш; *yıllar önce*: 1. од времето пред, 2. од пред многу години; *ağır ağır*: 1. бавно, 2. полака; *dışarda*: 1. надвор, 2. каде што беше; *kat kat*: 1. кат по кат, 2. од кат на кат; *az sonra*: 1. малку потоа, 2. по малку; *kısa bir süre sonra*: 1. откако, 2. извесно време подоцна; *hep birlikte*: 1. колективна, 2. сите.

Од прилозите кои имаат по три различни преводни еквиваленти застапени се следниве прилози: *o zaman*: 1. тогаш, 2. во тоа време, 3. кога;

daha önce: 1. порано, 2. претходно, 3. дотогаш; *bir anda*: 1. одеднаш, 2. во еден миг, 3. наеднаш; *bir türlü*: 1. никако, 2. тешко, 3. одвај.

Во романот пронајдовме и прилози со по четири различни преводни еквиваленти во македонскиот јазик: *sonraları*: 1. подоцна, 2. многу подоцна, 3. потоа, 4. отпосле; *bir daha*: 1. веќе, 2. повторно, 3. пак, 4. никогаш; *tek tek*: 1. со ред, 2. еден по еден, 3. на секого, 4. посебно; *gene*: 1. исто така, 2. пак, 3. сепак, 4. повторно; *çok*: 1. многу, 2. премногу, 3. почесто, 4. повеќе.

Во романот пронајдовме и прилози кои имаат пет различни преводни еквиваленти во македонскиот јазик: *o zamanlar*: 1. тие денови 2. во тоа време 3. во слични мигови 4. тогаш 5. тие години; *yıllar sonra*: 1. по извесен број години 2. по толку години 3. по многу години 4. по неколку години 5. низа години подоцна; *daha sonra*: 1. потоа 2. уште подоцна 3. малку подоцна 4. малку потоа 5. подоцна; *biraz sonra*: 1. по малку време 2. малку потоа 3. потоа 4. по некое време 5. подоцна; *çok sonra*: 1. многу подоцна 2. по малку чекање 3. потоа 4. долго време потоа 5. многу време подоцна.

Во преводот на македонски јазик на Илхами Емин се забележува дека во повеќе наврати, на многу места, прилогот во оригиналната реченица на турски јазик не е преведен во преводот на македонски јазик. Меѓутоа, со тоа што прилогот или прилозите не се преведени, смислата на реченицата не се губи. Ова може да се види и во следниве примери:

● *Orada karşılaşacağı suratlardan utançla korkarak: Sen de mi burdaydın, merhaba!* (Pamuk, 1994, стр. 11).

Се засрами од замислените ликови со кои секако ќе мораше да се сретне. (Памук, 2012, стр. 10).

● *Anne “gırvat” demez, “kravat” derdi: Eskiden Anne’nin ailesi daha zengin olduğu için.* (Pamuk, 1994, стр. 13).

А бидејќи семејството на мајка му на Галип беше побогато, дедо му не велеше “гирават”, туку “кирават”, односно вратоврска. (Памук, 2012, стр. 11).

● *Çünkü bir avukatla yeniden evlenen annesi, her doktorun başka bir adla adlandırdığı bir hastalıktan genç yaşta ölünce, Celâl, Aksaray’daki örümcekli evde barınamaz olmuş, Babanne’nin de ısrarıyla, yeniden apartmana dönmüş, çatı katına yerleşmişti.* (Pamuk, 1994, стр. 19).

Инаку, Целаловата мајка, омажена за адвокат починала од болест за која сите лекари имале поинаков назив и име, па Целал, од својот дом на Аксарай, исполнет со паяци и паяжини, на инсистирање на баба му, морал да се врати на мансардата на зградата. (Памук, 2012, стр. 17).

● *Birden, içinde bir eziklik, korku ve özlem uyandı: Kartpostallarını gördüğü yarı renkli ülkeler nasıldı acaba?* (Pamuk, 1994, стр. 20).

Но токму тогаш, одеднаш, нешто го потресе, го возбуди и го исполни со носталгија: Како ли изгледаат земјите од тие расфрлани, полуобоени разгледници? (Памук, 2012, стр. 18).

● *Taklitten sonra, hep birlikte Galip, Rüya ve Celâl gülerlerdi.* (Pamuk, 1994, стр. 22).

По тоа имитирање Галип, Руја и Целал гласно се изнасмеаја. (Памук, 2012, стр. 20).

Преку наведените примери ексцерпирани од турскиот роман „Црна книга“ (“Kara Kitap”) од Орхан Памук и преводните еквиваленти во преводот на македонски јазик на Илхами Емин, успеавме да ги покажеме карактеристиките на прилозите во турскиот јазик и нивните преводни еквиваленти во македонскиот јазик, со што и покажавме дека прилозите се само една од многуте сличности помеѓу овие два јазика.

Кратенки

ОР- Pamuk, Orhan. (1994). *Kara Kitap*. İletişim Yayınlar. – İstanbul.

ОП- Памук, Орхан. (2012). *Црна книга* (превод: Илхами Емин). Издавачки Центар Три. – Скопје

Библиографија

1. Ахмед, Октај. (2008). *Вовед во Морфологијата на турскиот јазик*. Скопје: Филолошки Факултет „Блаже Конески“.
2. Памук, Орхан. (2012). *Црна книга* (Превод: Илхами Емин). Скопје: Издавачки Центар Три.
- *
3. Pamuk, Orhan. (1994). *Kara Kitap*. İletişim Yayınlar. İstanbul.
4. Korkmaz, Zeynep. (2007). *Türkiye Türkçesi Grameri* (Şekil Bilgisi). Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara
5. Ergin, Muharrem. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Basım Yayım Tanıtım. İstanbul.
6. Akalın Şükrü Halûk, Toparlı Recep, Gözaydın Nevzat, Zülfikar Hamza, Argunşah Mustafa, Demir Nurettin, Özyetgin Melek, Aksu Belgin, Gültekin Beyza, Terzi Âdem, Okkalı Burçak, Tekeli Safa, Kaya Ömer ve Mete Şener. (2005). *Yazım Kılavuzu*. Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara.
7. Leontiç, Mariya. (2014). *Temel Türkçe Dilbilgisi*. – Skopje (Üsküp).
8. Demir Nurettin, Yılmaz Emine, Gencan Tabir Nejat. (2013). *Türkçe Biçim Bilgisi*. Anadolu Üniversitesi. Eskişehir
9. Leontiç, Mariya. (2014). *Temel Türkçe Dilbilgisi*. Skopje (Üsküp).

Despina Minova

Goce Delchev University, Republic of Macedonia

Articles in the Novel „Black Book“ by Orhan Pamuk and Their Translation Equivalents in the Translation of Ilhami Emin

Abstract: In the novel “Black book“ (“Kara Kitap”) by Orhan Pamuk, one of the most known Turkish authors of today, all types of articles in Turkish language have been used. This novel in Macedonian is translated by Ilhami Emin. In his translation into Macedonian, Emin successfully used different translation equivalents. When comparing the articles in the original work in the Turkish language and the translated articles in Macedonian, we can see the rich vocabulary in both languages.

Keywords: *articles, translation equivalents, Turkish language, Macedonian language.*

ГОД. III
БР. 6

ПАЛІМПСЕСТ

РАЛІМРСЕСТ

VOL. III
NO 6